

HIEKANJYVÄT

NUMERO 2/2008 | www.attac.fi

Kriisinumero!

Kriisissä mm.

EU s. 4

Ruoka s. 6

Puolueet s.5

Hyvinvointivaltio..... s.3

Rahoitusmarkkinat..... s.9

Tässä numerossa

Pääkirjoitus

Maailma kävi kylässä

2

Hyvinvointivaltio ja
muuta myyttejä

Hiekanjyviä, toivonkipinöitä

3

Euroopan unioni tienhaarassa
-taas kerran

Biobensakeittoa à la G8

4

Puolueet solmussa
Kuka vastaa
korruptio-ongelmasta?

5

Hyssyttelyä ja kinaa
ruokakriisistä

6

Terveisiä Arkadianmäeltä

7

Huomioita villistä idästä

Boboja ja 1 269 kilometriä rajaa

8

Miten ay-liike valvoo etujaan
globaalisti?

Attacin julkilausuma

9

Attacin kesäyliopisto:
Tästä tehdään perinne!

10

Neljä myyttiä Attacin
paikallistoiminnasta

Ensi askeleeni aktivistina

Nestléä syytetään
Attacin vakoilusta

11

Muutosvoimat liikkeellä
Malmössä: ESF

Euroopan Attacien kesäyliopisto

12

PÄÄKIRJOITUS

It is not just economy, stupid!

ANITA KELLES-VIITANEN

Maailma muuttui jo, mutta tyhmempi ei sitä huomaa. Yhden teorian putkessa vaihtoehdot rajautuvat näkökentän ulkopuolelle. Maailmaan kuitenkin kuuluu vaihtoehtojen rikkaus.

Vanha maailma on kriisissä. Kriisejä on useita: finanssikriisi, ympäristökriisit ja ruokakriisi. Voimme puhua myös demokratiakriisistä, sillä talouselämän harvainvalta vääristää poliittista päätöksentekoa. Se ei vain osta ääniä, se myös laatii tuekseen selvityksiä ja käyttää suhteettoman suurta ääntä päättäjien pöydissä. Euroopan taloudellisen lobbaamisen rakenteista on tehty tutkimus *'Europe Inc'*. Missä viipyy vastaava selvitys Suomesta? Huutomerkkisarjat hoi!

Eri kriisit ovat syntyneet yhdestä ja samasta uskomuksesta: taloudellinen kilpailu ja globaali vapaakauppa muka ratkaisevat kaikki ongelmat. Näin ajatteleville yhteiskunnallinen sääätely ei ole vain turhaa, vaan myös vapauden este.

Tosiasiassa ajettu järjestelmä pönkittää ylikansallisten yhtiöiden vapautta tehdä kauppaa kaikkialla ja hyötyä sekä köyhien että tulevil- lekin sukupolville kuuluvien resurs- sien kustannuksella. Vapauden valtti jää vahvemman pelaajan käteen.

Talouden halutaan käyvän myös yhteiskunnallisesta teoriasta: kau-

pasta uskotaan sikiävän ihmisoike- uksien, sosiaalisen oikeudenmukai- suuden ja jopa viisauden. Kauppa sanelee, mitä kannattaa tutkia ja mihin tuloksiin päätyä. Siihen epä- vapaiden ideoiden kauppahalliin on Suomikin menossa.

Myös perheiden laatuajan usko- taan tulevan kulutusrikkamaa kaup- paavista halleista, joita orwellilaisit- tain kutsutaan ideaparkeiksi. Menoa ylläpitää finanssikapitalismin lyhyt- sykkeinen moottori. Mutta se yskii jo. Se savuaa.

Tätä vanhaa menoa on väitetty uudeksi. Hyvinvointivaltio on kui- tenkin uudempi idea kuin uuslibe- ralismi, joka jo kerran haaksirikkou- tui. Kun hinnat jälleen romahtavat, suuren kahminnan kausi voi taas al- kaa. Nähtäväksi jää, seuraako uuso- mistuksia luovasta hävityksen ohjel- masta taas myös sotia.

Onko Suomi jyvällä eri teorioi- den kamppailusta ja siitä, että uusli- beralismi on yksi vaihtoehto muiden joukossa? Olemme olleet kovassa etukenossa uusliberalistisissa saap- paissamme. Pienelle voi jäädä päälle suurempien miellyttäminen, miellyt- täminen, miellyttäminen.

Finanssikapitalismista tarvitaan lisää kriittistä tutkimusta, vaikka hy- viä avauksia jo on, esimerkiksi **Ge- rald A Epsteinin** *Financialization*

and the World Economy sekä **Ismail Erturkin** ja kumppaneineen toimit- tama *Financialization at Work*. Myös maatalouden kriisiä tulee ymmärtää finanssikapitalismin kriisinä, kuten **Raj Patel** teoksessaan *Stuffed and starved*. Poliitiikan ja talouselämän shokkikytköksiä on puolestaan sel- vittänyt **Naomi Klein**; konnakapita- lismia **Loretta Napoleoni** ja kulu- tusturmelmusta **Benjamin R. Barber**.

Samalla kun tutkimus jatkuu, ta- pahtuu muuta. Vaihtoehdottomuus purkautuu kaduille, kun ruuan hin- nat nousevat, kun julkisia palveluja leikataan tai ne kilpailutetaan jär- jettömiksi pirstaleiksi, kun ihmiset eivät ylipäänsä voi enää selviytyä elämästään kunniallisesti ja arvok- kaasti. Tämän lisäksi oraalle ovat jo nousseet uudet instituutiot kuten Etelän Pankki, jonka peruskirjaa ale- taan kesäkuussa kirjoittaa.

Maailmanselitys on tehnyt kuh- nilaisen loikan. Hölmömmät voivat jäädä pönkittämään raunioituvaa rakennelmaansa. Euroopan Attacit ovat suunnistaneet kohti uutta. Vi- imeksi pohdimme yhdessä talouskrii- sin syitä ja annoimme asiasta julki- lausuman. Toisenlaisesta maailmasta on tullut välttämätön, ei enää vain mahdollinen.

Maailma kävi kylässä

Maailma kylässä -festivaali veti väkeä Helsingin Kaisaniemeen toukokuussa. Kaksipäiväinen tapahtuma tarjosi huippuluokan ohjelmaa, keskusteluja ja festa- ritunnelmaa. Ja Attac oli tietenkin mukana kuten aikaisempinakin vuosina..

KUVAT MIKAEL KANERVA

Mitä nyt?

HYVINVOINTIVALTIO JA MUITA MYYTTEJÄ

Sosiaaliturvaa ajetaan Suomessa alas ilman julkista keskustelua. Hyvinvointivaltiosta pitäisi tehdä jälleen poliittinen kysymys, tutkija sanoo. Keskusteluun haetaan vauhtia Euroopan sosiaalifoorumissa syyskuussa.

MARIA MANNER

Pohjoismainen hyvinvointivaltio on näkyvästi esillä viidennessä Euroopan sosiaalifoorumissa (ESF) Malmössä 17.-21.9. Foorumi järjestetään tänä vuonna ensimmäistä kertaa Pohjoismaissa.

- Pohjoismainen hyvinvointivaltio kiinnostaa Euroopassa, ja se oli tärkeä syy tuoda ESF tänne, koordinaattori **Tord Björk** Ruotsista kertoo.

- Täällä sitä kritisoidaan usein, mutta muualla Euroopassa pohjoismaista mallia pidetään edistyskellisenä. Toisaalta nyt on herätty siihen, että hyvinvointivaltio on täälläkin uhattuna.

Malmössä pureudutaan mallin haasteisiin ja pohditaan strategioita hyvinvointivaltion turvaamiseksi. Attac on mukana järjestämässä aiheesta keskustelutilaisuutta.

Mutta miltä näyttää Suomen tilanne? Onko pohjoismainen hyvinvointivaltio kauan sitten tavoittamattomiin karannut haave, kuten Stakesin tilastot sosiaaliturvan tasosta keväällä osoittivat?

Tulonsiirtojen osalta Suomea ei voi pitää pohjoismaisen mallin mukaisena, mutta palveluissa mitaten kyllä, sosiaalioikeuden tutkija, Helsingin yliopiston professori **Matti Mikkola** sanoo. Näitä kahta pidetään yleensä pohjoismaisen mallin peruspiirteinä.

- Kuluissa mitattuna Suomi on lammuvuosia lukuun ottamatta panostanut sosiaaliturvaansa muita Pohjoismaita vähemmän. Tulonsiirrot ovat tasollisesti alhaisempia. Kansaneläke ei ole peruseläke, vaan vähätuloisten tai tuloa vailla olevien tulotakuu.

Vaikka julkisissa palveluissa Suomi on Mikkolan mukaan yhä tyypillinen Pohjoismaa, suunta on huolestuttava:

- Terveysturvassa on jo pitkään panostettu aktiiviväestön käyttämiin, yksityisesti järjestettyihin työterveyspalveluihin. Muut eli lapset, vanhukset ja vammaiset henkilöt saavat tyytyä jonottamaan rapautuvia julkisia palveluja.

Tutkija **Johannes Kanasen** mielestä etuuskien tason mittailu ei ole paras tapa arvioida hyvinvointivaltion vointia. Olennaisempaa on kiinnittää huomio niihin ideologisiin valintoihin, joihin sosiaalipolitiikka perustuu. Kananen tutkii pohjoismaisen hyvinvointivaltion muutosta Helsingin yliopistossa.

- Hallitseva ideologia on kilpailukyvyyn ja tuottavuuden ideologia, ja sen mukaan sosiaaliturvaetuudet tu-

lee pitää alhaisina. Näin tuetaan korkeaa työllisyyttä. Samaa päämäärää ajavat suuret tuloerot ja veronalennukset.

Kanasen mukaan Suomeen ollaan hyvää vauhtia luomassa matalapalkkasektoria, joka uhkaa jakaa ihmiset A- ja B-luokan kansalaisiin. Eriarvoistavaa politiikkaa perustellaan globalisaation haasteilla.

- Kaikki pohjoismaiset hyvinvointivaltiot ovat muuttuneet viimeisten vuosikymmenten aikana. Ei pidä kuitenkaan ajatella, että globaalit muutokset sanelevat kansallisella tasolla tehtäviä arvovalintoja.

Hyvinvointivaltiota kannattavat virallisesti kaikki suomalaiset, kokoomuslaisesta kansanmieheen. Val-

taosa kansasta haluaa kyselyiden mukaan solidaarista tulonjakoa ja julkisia palveluita, eikä poliittinen tai hallinnollinen eliitti tohdi ääneen muuta vaatia.

Kanasen mielestä sosiaalipolitiikka pitäisi politisoida uudelleen. Päästösten valmisteluun kaivattaisiin läpinäkyvyyttä, ja politiikan suunnasta pitäisi käydä julkista keskustelua.

- Haasteena on kaikkien kansalaisten tuominen mukaan poliittiseen keskusteluun niin, että hyvinvointivaltion arvoista, tavoitteista ja poliittisista keinoista voitaisiin aidosti keskustella. %

Lue lisää Euroopan sosiaalifoorumista www.esf2008.org sekä www.sosiaalifoorumi.fi.

Helsingin Kalliossa jaetaan kahdesti viikossa ruokaa ja vaatteita tarvitseville. Ruoan hinnan nousu on pakottanut entistä useamman hakemaan apua.

Hiekanjyviä, toivonkipinöitä –tällä palstalla kerrotaan hyvistä uutisista.

AKTIIVISTA VALTION OMISTAJAPOLITIikkaa. Ranska haluaa parantaa maan työllisyystilannetta vahvistamalla osakuuttaan telakkateollisuudessa. Se aikoo ostaa riittävästi osakkeita, jotta se pystyy vastustamaan vähemmistöosakkaiden hyökkäyksiä.

Ranska kuvaa toimintaansa uudeksi aktiiviseksi teollisuuspolitiikaksi. Tarkoitus on palauttaa kansalliseen omistukseen teollisuudenalat, jotka valtio on myynyt EU:n rakennemuutospolitiikan nimissä. Ranskan mukaan kyseessä on kansallinen etu. Se ei myöskään tahdo, että sata-

matoimintaan tarvittava osaaminen katoaa.

Presidentti Sarkozy ei halua Ranskan jättäytyvän kokonaan globalisaation armoille. Heräisikö Suomen valtiokin puolustamaan omaisuuttaan? (International Herald Tribune 13.6.2008)

UUTTA KEHITYSRAHOITUSTA.

Eri kehitysrahoitusalojen asiantuntijat kokoontuivat 23 – 27. kesäkuuta Quitoon valmistelemaan uuden Etelän Pankin toiminnan perusteita. Etelän Pankki on perustettu vuonna

2007 Argentiinan, Bolivian, Brasilian, Ecuadorin, Paraguayin, Uruguayin ja Venezuelan toimesta vaihtoehtoisen kestävämmän ja yhteiskunnallisesti vastuullisemman kehityksen rahoittamiseksi. Se haastaa Maailmanpankin ja Inter-Amerikan Kehityspankin rahoitusmuodot ja luo samalla alueellista yhteistyötä. Etelän Pankki korostaa alueellista autonomiaa globalisaatiokehityksen vaihtoehtona. Vaihtoehtoisia instituutioita tarvitaan nyt joka alueella uusliberalistisen mallin vastapainoksi.

JULKISPALVELUJEN YKSITYISTÄMINEN VASTATUULESSA.

Pariisin kaupunginjohtaja on päättänyt, että kaupunki siirtyy takaisin julkisiin vesipalveluihin 2009. Vesipalvelujen kunnallistamistrendi on herännyt myös Etelä-Amerikassa, Pohjois-Amerikassa ja Afrikassa. Tätä kehitystä ja sitä tukevaa kamppailua seuraa säännöllisesti vasta perustettu verkkosivusto www.remunicipalisation.org. %

Koonnut ANITA KELLES-VIITANEN

Euroopan unioni tienhaarassa –taas kerran

EVA NILSSON

Irlanti äänesti ”ei” Lissabonin sopimukselle 13. kesäkuuta. Valtamedian jo lähes unohtama EU:n uudistusoppimus nousi uudelleen otsikoihin. Sopimus ei voi tulla voimaan, jos kaikki jäsenmaat eivät hyväksy sitä. Irlanti on ainoa maa, jossa kansanäänestys oli perustuslain mukaan välttämättä järjestettävä.

Toiset sanovat unionin olevan kriisissä, toisten mukaan kyse on vain hidasteesta.

Suomen eduskunnassa Lissabonin sopimus hyväksyttiin suurella äänten enemmistöllä päivää ennen Irlannin kansanäänestystä. Eduskunnan suuren valiokunnan puheenjohtajan **Erkki Tuomiojan** mielestä Lissabonin sopimus parantaisi unionin demokratiaa jonkin verran.

- Ei se ole mikään demokratian korkea veisu ja siinä on vakaviakin heikkouksia, mutta nykyisiin sopimuksiin nähden se on kuitenkin parannus.

Tuomioja myöntää sopimuksen hyväksyntää edeltäneen prosessin olleen jossain määrin läpinäkyvä. Hän kuitenkin syyttää asiasta myös mediaa, jolla ei ollut riittävästi

mielenkiintoa seurata asiaa.

Tuomioja arvioi Irlannin äänestystuloksen vaikuttavan vähintään sopimuksen voimaantulon aikatauluun.

- Irlannin tulos merkitsee jonkinlaista muutosta sopimukseen tai sen soveltamisalaan.

”Ei mikään demokratian korkea veisu”
–**Erkki Tuomioja**

Myöskään Helsingin yliopiston valtio-opin professori **Heikki Patomäki** ei usko sopimuksen hylkäämiseen.

- EU on nyt pienessä kriisissä, mutta tämä ei ole sen pahempi tai akuutimpi kuin monet aiemmat vastaavat kriisit. Siitä selvittäneen vip-paskonsteilla tai erityisjärjestelyillä.

- Irlanti on pieni maa ja eurooliitti haluaa pitää integraation liikkeessä kaikista vastoinkäymisistä huolimatta.

Patomäen mukaan sopimuksen läpivieminen Irlannin kansanäänestyksestä piittaamatta kuitenkin syventäisi EU:n legitimaatio-ongelmia, eli unionin hyväksyttävyyttä ihmisten silmissä.

- Totuuden hetki voi tulla vastaan 2010-luvun kuluessa, jos ja kun muita vastoinkäymisiä alkaa kasautua, esimerkiksi talouslama ja konflikti Yhdysvaltain kanssa.

Lissabonin sopimus tehtiin aieman perustuslaillisen sopimuksen kaaduttua Ranskan ja Tanskan kansanäänestyksissä. Useimpien mielestä sopimukset eroavat toisistaan lähinnä kosmeettisesti. Unionissa toivottiin, että pienen pintaremontin jälkeen sopimus olisi voitu solmia alistamatta sitä jäsenmaiden kansanäänestykseen.

- Pyrittiin lähinnä poistamaan epäonnistuneesta perustuslaillisesta sopimuksesta ne elementit, jotka olisivat vieneet unionia selkeämmin kohti liittovaltiota, Patomäki sanoo.

Hänen mielestään Lissabonin sopimuksen pääongelma on, ettei se ratkaise EU:n legitimaatio- tai talouspoliittisia ongelmia.

- Lissabonin sopimusta laatiminen lähti oletuksesta, että ongelmana ei ole politiikan nykyinen suunta vaan se, että uusliberaaleja kilpailukykyoppeja ei ole pantu toimeen riittävän perusteellisesti. Lisäksi sopimus on kiinni perinteisessä federalistisessa projektissa: siitä puuttuu osallistava visio tulevaisuuden maailmasta ja sen globaalista hallinnasta.

Patomäen lempiskenaariossa EU:ta kehitettäisiin osana laajempaa globaalia kokonaisuutta. Se edellyttää demokratisaatiota koko maailmassa ja ”uusien maailmanpoliittisten tilojen avaamista”. EU:n pitäisi pyrkiä rakentamaan globaaleja talouden sääntelymenetelmiä ekologisesti kestävältä pohjalta.

- Tässä visiossa EU on avoin poliittinen yhteisö, jossa jäseneksi pääsyn kriteereinä ovat tietyt ihmis- ja kansalaisoikeudet, jotka kyllä esitetään yleismaailmallisina, mutta joiden kuitenkin ymmärretään olevan samalla myös monimielisiä, historiallisia ja poliittisia. %

Biobensakeittoa à la G8

Johtavien teollisuusmaiden G8-ryhmä piti joka vuotisen huippukokouksensa Japanissa 7.-9.7.2008. Kokouksen alla tiukat turvajärjestelyt haittasivat kansalaisjärjestöjen mielenilmauksia. Maailmanpankista vuotanut ruoan hintaa koskeva raportti herätti kysymyksiä biopolttoaineiden ja ruokakriisin yhteydestä.

MIKKO SAULI

Globaalit talous-, ruoka-, ilmasto- ja öljykriisit varjostivat tämänvuotista G8-huippukokousta, jonka pääteema on ilmastomuutos. Samaan aikaan kun rikkaiden maiden johtajat valmistautuivat kokoukseensa, kansalaisjärjestöillä oli hankaluuksia saada ääntään kuuluviin. Korealaiselta ammattiyhdistys- ja pienviljelijäaktivistiryhmältä evättiin pääsy Japaniin. Tapahtuman turvajärjestelyt olivat mittakaavaltaan massiiviset.

Kansainvälinen pienviljelijäjärjestö Via Campesina kritisoi voimakkaasti G8-instituutiota. -Nykyiset ilmasto- ja ruokakriisi johtuvat pääosin kestäättömästä talouspo-

liitikasta, jota G8, Maailmanpankki, WTO ja ylikansalliset yritykset ovat häpeilemättömästi ajaneet, järjestön puhemies **Henry Saragih** sanoo.

-Nämä politiikat tuhoavat paikallista ruoan tuotantoa ja elinympäristöjä.

Maailmanpankki on nostanut kokouksen asialistalle uuden ilmastorahaston, joka on saanut monet etelän maat takajaloilleen. Etelässä pelätään, että rahasto johtaa kehitysmaiden lisävelkaantumiseen. Myös järjestöt suhtautuvat hankkeeseen suurella varauksella. Niiden mielestä Maailmanpankki pyrkii ilmastokysymyksen kaappauksella lähinnä pesemään kasvojaan.

Focus on the Global South, Via Campesina ja kansainvälinen Maan ystävät ilmaisivat huolensa yhteistiedotteessaan. ”Maailmanpankilla on pahamaineinen menneisyys sellaisten teollisuus- ja maatalouspolitiikojen rahoittamisesta, jotka ovat lisänneet köyhyyttä, velkaannuttaneet maita sekä lisänneet työttömyyttä ja ympäristövahinkoja”, järjestöjen tiedotteessa todetaan. Niiden mukaan pankki rahoittaa edelleen laajasti ympäristön kannalta kyseenalaisia hankkeita.

Brittilehti Guardianille vuotaneen Maailmanpankin luottamuksellisen raportin mukaan biopolttoaineet ovat vastuussa 75 prosentista nyt nähdys-

tä ruoan hinnan noususta. Tämä on huomattavasti enemmän kuin aiemmin on arvioitu. Esimerkiksi Yhdysvaltain hallituksen arvion mukaan biopolttoaineiden osuus hinnannoususta on kolme prosenttia. Suomessa Neste käyttää myös ruokakasveja biodieselin valmistukseen.

Spekulatiivisten pääomaliikkeiden osuutta sen paremmin ruoan kuin öljynkään hintojen nousussa ei ole kattavasti selvitetty. Monet kommentaattorit ovat kuitenkin epäilleet, että rahoitusmarkkinoiden kuplalla on yhteys öljyn ja ruoan nouseviin hintoihin ja että spekulatio olisi siirtynyt rahoitusmarkkinoilta raaka-aineisiin. %

Puolueet solmussa

Otto Bruun

”Puolueiden kriisiä syvempi on vain kansalaisten välinpitämättömyys”. Istun ahvenanmaalaisen pikkupitäjän kahvilan rappusilla ja pohdin erään vanhan 60-luvun aktivistin kanssa politiikan kriisiä. Siitä puhuminen on suorastaan muodikas-ta. Muodin harjalla kulkee ja sitä on tällä kertaa myös luomassa Attac, jonka entiset puheenjohtajat **Hanna Kuusela** ja **Mika Rönkkö** toimittivat vapuksi yhdeksän artikkelin kirjan *Puolueiden kriisi* (Like).

Vaalirahoitusjupakka on tämän kriisin yksi ja ehkä tuorein ilmene-mismuoto. Tätä kirjoitettaessa vasta supistaan rahoitettujen poliitikkojen kytköksistä yksittäisiin hankkeisiin paikallistasolla, kuten Rovaniemel-lä. Nova Group ja sen takana hää-rivät Tokmanni ja Suomi-Soffa ovat yhdessä tukeneet poliitikkoja mer-kittävillä summilla. Pääministeri ja kauppa- ja teollisuusministeri ovat molemmat edistäneet rahoittajiensa hankkeita.

Mutta vasta jos kytköksiä paikal-listasolla paljastuu lisää, alkaa päi-tä putoilla. Piiloteltu vaalirahoitus, lahjukset, kytkökset ja suoranainen korruptio ovat olleet Amerikassa jo pitkään päivittäisen uutisoinnin ai-he. Tällainen tapa vaikuttaa politiikaan on juurtunut niin syväälle mo-nien maiden toimintakulttuureihin, että siitä eroon pääseminen näyttää tarkoittavan yhä uusien skandaalien paljastumista.

Rönkön ja Kuuselan toimittama Puolueiden kriisi -teos puolestaan ottaa hampaisiinsa politiikan teknis-tymisen, pätevyysvaatimusten koros-

tumisen ja puolueiden muuttumisen kansanliikkeistä keskusjohtoiseksi asiantuntijaorganisaatioksi.

Kirjan mukaan niin SDP:ssä, Vih-reissä, Vasemmistoliitossa kuin Kes-kustassakin jäsenten tehtäväksi jää passiivinen oikeutuksen tuottaminen ja vaaleissa kannatuksen ja toimin-nan rakentaminen mainoskampan-jan ja puoluetoimiston tuottamilla valmiilla ohjelmilla.

Ongelmia on kahdenlaisia. En-sinnäkin politiikka on korruptiolle altista, suljettua, eivätkä siihen näytä välittyvän kansalaisten toiveet. Se on siis juuri sellaista kuin ennakkoluu-loiset pelkäävät. Toiseksi politiikka näyttää kadonneen –se on muuttunut virkamiesten ja puoluetoimistojen asiantuntijoiden teoiksi, joita ei edes voi tai tarvitse selittää auki. Politiikka ei enää ole valtataistelua vaan näen-näisjärkevää asiantuntijuuspuhetta, jossa myös kansalaisten oikeus pu-hua tai haastaa kyseenalaistetaan.

Rönkön ja Kuuselan johdanto ja kirjan artikkelit lisäävät tunnetta sii-tä, että kansalaisten tyytymättömyys järjestelmää kohtaan on nyt syvem-pi kuin aikoihin. Jotkut kirjoittajat pitävät syynä uusliberalismia, toi-set, kuten **Thomas Wallgren**, taas kiistävät koko uusliberalismin. Mut-ta jos käsitteet asettaa sivuun, ovat kirjoittajat paria poikkeusta lukuun ottamatta samaa mieltä: perinteisen kansalaisvaikuttamisen heikentymi-nen on johtanut epätoivottaviin pää-töksiin edustuksellisissa laitoksissa. Samalla poliitikot osoittavat toisaalle - en ole voinut, valta on aina jossain muualla.

Puolueillehan tämä ei välttämät-tä ole mikään ongelma. Näennäinen vallan tunne ja asemat ovat edelleen tallella, vaikka valta olisikin siirtynyt eduskunnasta pääomapiirien ja teh-taan lattioiden väliseksi taisteluksi, jossa ihmiset taistelevat itse oman elämän edellytyksistään, kuten **Ee-tu Viren** kirjassa kirjoittaa.

Kansalaisille tämä voi kuitenkin

”Politiikka näyttää ka-donneen –se on muuttunut virkamiesten ja puoluetoi-mistojen asiantuntijoi-den teoiksi, joita ei edes voi tai tarvitse selittää auki”

olla ongelma. Ensinnäkin sen vuoksi, että näin ei tehdä heidän mieles-tään oikeudenmukaista politiikkaa. Toisaalta sen vuoksi, että jos tyyty-mättömyys johtaa kansalaisten kes-

tokyvyn kamelinselän katkeamiseen voivat protestit herättää pelottavia reaktiota. Kyynisen nykyjärjestel-män korvaaja voi olla vieläkin kyy-nisempi.

Vaikka kirja pyrkiikin joka välis-sä kysymään ”mitä on tehtävä”, jää konkreettisen politiikan muotoilu enimmäkseen toiseen kertaan. Se, että vasemmistoliiton **Ruurik Holm** ja **Anna Kontula** ilmoittavat kan-nattavansa perustuloa, tai että **Lau-ri Holappa** vaatii lisää ohjelmatyötä SDP:hen, ei varmastikaan vielä it-sessään inspiroi ihmisiä uusiin suo-situksiin.

Ongelma onkin se, että kun po-litiikka on muuttunut kokonaan vieraaksi, rumaksi ja toisten hallit-semaksi, sen pienet uudistamisen keinot ja vaatimukset tuntuvat aut-tamatta riittämättömiltä. On kuin lä-hestyvän ydintuhon varmaksi tietä-vää yritettäisiin innostaa poimimaan ”roska päivässä”. Oman toiminnan ja toimijuuden arvon näkeminen on kuitenkin kirjassa onneksi läsnä ai-nakin **Tuomas Rantasen** ja Eetu Vi-renin teksteissä. Ehkä rakenteiden kritiikki tällaisista ikkunoista osataan yhdistää oman elämän mielekkäisiin päämääriin tai taisteluihin.

Attac on kyennyt yhteen konk-reettisimmista saavutuksistaan Suomessa Puolueiden kriisi -pam-fletin myötä. Vuoden 2006 sosiaali-foorumista alkanut tarina on johta-nut konkreettiseen kirjamuotoiseen ongelmien analyysiin ja ratkaisuyri-tyksiin. Toivottavasti tarjotut aseet saavat järjestön toimijat myös vaati-maan muutosta. %

KUKA VASTAA KORRUPTIO-ONGELMASTA?

Matti Ylönen

Suomen sosiaalifoorumissa Tam-pereella keskusteltiin korruptiosta Attacin järjestämässä tilaisuudessa. Vaalirahoituksen hallitessa julkista keskustelua aihe on erittäin ajan-kohtainen. Kun maailman vähiten korruptoituneeksi maaksi sanotussa Suomessa tapahtuu tällaista, asettu-vat myös korruption mittaamisen ta-vat erikoiseen valoon.

Korruption mittareista tilaisuu-desta puhui Transparency Suomi ry:n puheenjohtaja **Antti Pihlaja-mäki**. Hän toi esiin sen, että lehdissä

vuosittain uutisoitu korruptiotilasto on vain yksi Transparency Inter-nationalin koostamista korruption mittareista. Kyseinen *Corruption Perception Index* mittaa eri maiden liike-elämän ja vaikuttajien näke-myksiä maan korruptoituneisuudes-ta. Toinen mittari taas selvittää asiaa kansalaisten mielipiteiden avulla.

Pihlajamäki esitti myös kysymyksiä siitä, tulisiko suomalainen ”hyvä veli” -järjestelmä tai vaalirahoituskandaa-lin yhteydessä esillä olleet kuntien kaavoituksen ongelmat nähdä osaksi korruptio-ongelmaa. Yleisö tarttui kysymyksiin, ja keskustelua virisi suo-malaisen korruption eri puolista.

Mittareita on siis monenlaisia. Korruptio ei ole yksiselitteinen kä-site. Tämän tunnusti myös kansain-välisen Transparency Internationalin

puheenjohtaja **Cobus de Swart** vii-me vuonna valintansa jälkeen. Hän totesi, että järjestö on siirtymässä korruption vastaisen työn ”toiseen aaltoon”. Järjestö tulee jatkossa kiin-nittämään huomiota myös siihen, miten kehitysmaista kavalletut rahat siirretään ulkomaille, usein veropa-ratiiseihin.

Korruptiokeskustelu tuntuu laa-jenevan kahteen suuntaan. Yhtäältä puhutaan yhä enemmän vaalirahoi-tuksen kaltaisista teemoista, joissa ei ole välttämättä kyse suoranaيسista lahjuksista, mutta joihin liittyy vaara siitä että rahalla ostetaan valtaa.

Toisaalta kansainvälisissä kes-kusteluissa kiinnitetään huomiota esimerkiksi eurooppalaisten pankki-en rooliin korruption tuomien raho-jen siirtämisessä. Edelleen kehitys-

maissa kritisoidaan yhä kovemmin äänenpainoin laittoman veronkier-ron aiheuttamia kustannuksia. Uu-den tutkimuksen mukaan pelkästään monikansallisten yhtiöiden veron-kierto maksaa kehitysmaille vuodes-sa puolitoista kertaa niiden saaman kehitysavun.

Missä nämä keskustelut kohtaa-vat? Ehkä siinä vaiheessa, kun kor-ruptiota ei enää sidota yksittäisiin toimijoihin – kuten virkamiehiin ja poliitikkoihin – eikä yksittäisiin te-koihin, kuten lahjusten vastaanot-toon. Jos annettua tai hankittua jul-kista valta-asemaa käytetään väärin yksityisen edun saamiseksi, on ta-pahtunut korruptiota. Väliä ei tällöin pitäisi olla sillä, onko vallan käyttä-jänä yritys, rahojen siirrossa auttava välikäsi vai ministeriön virkamies. %

Hyssyttelyä ja kinaa ruokakriisistä

YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön kesäkuisessa kokouksessa ei saatu otetta hinta- ja nälkäkriisin perustavasta syystä: globaalin ruokapolitiikan huonoudesta.

SUE BRANFORD, ENGLANNISTA KÄÄNTÄNYT KERTTU LOUKOLA.

YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO) kesäkuun Rooman-kokous oli osa kuuden vuoden välein järjestettävää kokoussarjaa. Siellä oli alun perin tarkoitus puhua bioenergiasta ja ilmastomuutoksen maataloudelle asettamista haasteista, mutta ruokakysymysten tämänhetkinen huomio-arvo pani asialistan uusiksi.

Tapaaminen sai hätäkokouksen luonteen – eikä ihme.

Köyhyys yhdistettynä riisin ja muiden peruselintarvikkeiden nopeaan hinnannousuun on tänä ja viime vuonna laukaissut maailmanlaajuisia protesteja. Elintarvikkeiden saannin epävarmuus koskettaa miljoonia ihmisiä ainakin 37 maassa Afrikassa, Aasiassa, latinalaisessa Amerikassa ja Itä-Euroopassa. Henkiinjäämiskamppailut asettavat kyseenalaiseksi sen tavan, jolla maailman ruokataloutta hoidetaan. Kyse on suurista asiakokonaisuuksista alkaen tuottamisesta, omistamisesta, siemenistä, kylvöstä ja viljelystä, ulottuen myymiseen, jakeluun ja kulutukseen.

Sekava kompromissi

Kokouksen Roomassa avannut FAOn pääjohtaja **Jacques Diouf** puhui tavoitteesta saada kokoon 30 miljardia dollaria, joilla voitaisiin välittömästi alkaa torjua niitä ongelmia, joita kohoavat ruuanhinnat aiheuttavat haavoittuvimmissa maissa ja haavoittuvaisimmille ihmisille. Hän rinnasti tavoitteen maailman aseinvestointeihin, joiden rinnalla summaa tuskin huomaa. ”Kuinka voimme selittää järkeville ihmisille, että rahaa ei löydy siihen, että turvaisimme 832

miljoonan nälkäisen perustavimmanlaatuisen oikeuden eli oikeuden ruokaan ja sen myötä elämään?”

Intohimoinen vetoamus kuitenkin kaikui paljolti kuuroille korville. Vaikka joitakin uusia apusitoumuksia tehtiin, lupausten loppusumma jäi selvästi alle 30 miljardin dollarin. On tosin vaikea määritellä – kuten *Overseas Development Institut*en **Simon Maxwell** totesi – mitkä sitoumuksista olivat uusia ja mitkä vain vanhojen lupausten toistamista uusina sanoin.

Kokouksen päätöslauselma oli irrallisten ja ristiriitaistenkin tavoitteiden kokoelma. Paperissa mainitaan esimerkiksi tarve ”säilyttää biologinen monimuotoisuus” ja ”tukea maailman pienviljelijöitä, kalastajia ja alkuperäiskansoja, erityisesti haavoittuvilla alueilla”. Toisaalta nämä ympäristöjärjestöille ja yhteiskunnallisille liikkeille tehdyt kädenojennukset kumotaan pyrkimyksellä ”vapauttaa maatalouskauppa vähentämällä kaupan esteitä”. Näin

”Ruokakriisissä on kyse kuplasta, joka ehtinee ennen puhkeamistaan aiheuttaa 40 prosentin lisäyksen kehitysmaiden elintarvikelaskuihin”

sivuutetaan se, että monet kehitysmaat syyttävät markkinoiden pakotettua avaamista paikallisen elintarviketuotannon tuhoamisesta.

Kiistaa biopolttoaineista

Julkilausuma on epä johdonmukainen ja epäselvä myös biopolttoaineista puhuessaan. Kokous sitoutui edistämään ”johdonmukaista, tehokasta ja tulossuuntautunutta kansainvälistä keskustelua biopolttoaineista, ottaen huomioon elintarviketurvallisuuden ja kestävä kehityksen tarpeet” – mitä se sitten tarkoittaakaan.

Washingtonilainen *International Food Policy Research Institute* oli ennen konferenssia laskenut, että maisin, sokeriruo’on ja muiden ruokakasvien käyttö polttoainetuotannossa on aiheuttanut lähes kolmanneksen elintarvikkeiden hiljattaisesta hinnannoususta. Moni osanottaja oli huolissaan myös siitä, että polttoainekasvien viljely nopeuttaa arvokaiden ekosysteemien tuhoamista ja vaikuttaa hiilitaseeseen kielteisesti.

Kaikki eivät kuitenkaan jakaneet huolta biopolttoainetuotannon seurauksista. Kuuluvinta vastäänäntä käytti Brasilian presidentti **Luiz Inácio Lula da Silva**. Hän uskoo sokeriruo’osta jättäiläismaassaan tuottavan etanolin ympäristöystävällisyyteen ja siunauksellisuuteen. Ajatukset, että Brasilian biopolttoainepolitiikka voisi tuhota Amazonin sademetsiä, ovat presidentin mukaan monikansallisten öljy-yhtiöiden levittämää huhua. Hänen päätään eivät kääntäneet edes huippukokouksen edellä julkistetut tilastot, jotka

osoittavat sademetsien hakkuiden palanneen ennätystasolle.

Romahdus, palautuminen ja kupla

Huippukokouksella ei ollut juuri sanottavaa myöskään nopeita voittoja tavoittelevien sijoittajien vaikutuksesta elintarvikkeiden hinnannousuun – vaikka osakkeista ja joukkovelkakirjoista rahaa päivittäistavaramarkkinoille siirtäneillä keinottelijoilla on kriisissä iso rooli. Helmi-maaliskuussa 2008 heidän ohjaamansa rahavirrat kohosivat noin miljardiin dollariin päivässä. Yksi johtava välittäjä arvioi, että spekulatiivisen rahan määrä päivittäistavaroiden futuurimarkkinoilla oli viime vuonna 35-kertainen vuoden 2000 viiteen miljardiin dollariin verrattuna.

Kyse on kuplasta, joka ehtinee ennen puhkeamistaan aiheuttaa 40 prosentin lisäyksen kehitysmaiden elintarvikelaskuihin. Burkina Fasolle, Burundille, Eritrealle, Haitille ja muille tuontiruoosta vahvasti riippuvaisille köyhille maille kuplalla on tuhoisa vaikutus. Sen sijaan monikansallisille elintarvikekauppiaille se on tilaisuus tehdä ennätysvoittoja. Maailman toiseksi suurimman viljakauppiaan, Archer Daniels Midlandin, voitot kasvoivat 65 prosenttia eli ennätyskelliseen 2,2 miljardiin dollariin vuonna 2007.

Pelkkää kuplaa taannoinen hinnannousu ei kuitenkaan ole. Ongelmat juontuvat osaltaan myös epä johdonmukaisesta globaalista ruokapolitiikasta, kuten Kansainväli-

sen valuuttarahaston rohkaisemasta ylituotannosta, joka johti 1980-luvun hintaromahdukseen. Osa elintarvikkeiden hintojen hallitsemattomasta kohoamisesta on palautumista tuolloisesta pohjanoteerauksesta.

Poukkoilevaan politiikkaan FAO:n huippukokous ei edes yrittänyt tarttua. Asiasta saa kuitenkin kuvan lukemalla YK:n entisen taloudellisten ja sosiaalisten asioiden alipääsihteerin kumppaneineen tekemää tuoretta tutkimusta. Jos nykytilannetta vertaa hintaromahdusta edeltävän ajanjakson (1945-1980) keskihintoihin, esimerkiksi sokeri, puuvilla, kahvi, tee ja kaakao ovat edelleen halpoja. Viljelykasveista vain vehnä on nyt vertailukauden keskihintaa paljon kalliimpaa. Maissi ja riisi ovat entisissä hinnoissaan.

Vaihtoehtona biotekniikka

Mikään ei viittaa siihen, että kaupaa ryhdyttäisiin vastedes muuttamaan reilummaksi, mutta jotkut yksityisten säätiöiden rahoittamat aloitteet etenevät. Aloitteista parhaiten rahoitettu on pyrkimys tarjota afrikkalaisille pienviljelijöille uusia, korkeatuottoisia siemeniä sekä lannoitteita, kastelua ja niihin liittyvää infrastruktuuria. Kyse on suunnitelmista, jotka *Alliance for a Green Revolution in Africa* eli Agra pitää sisällään. Bill & Melinda Gatesin ja Rockefellerin säätiöt perustivat Agran fanfaarien säestyksellä syyskuussa 2006, ja Roomassa Agra allekirjoitti sopimuksia FAO:n ja useiden muiden virastojen kanssa.

Maailman biotekniikkateollisuus tukee vahvasti Agra, joka avaa sille uusia markkinoita. Jo nyt puolet maailman siemenkaupasta on kymmenen suurimman siemenyhtiön hallussa. Maaliskuussa maailman suurin siemenyrittäjä Monsanto ja maailman suurin kemianyrittäjä BASF allekirjoittivat 1,5 miljardin dollarin sopimuksen stressinsietokykyisten kasvien tuottamisesta. **George W.**

”Geenimuunneltujen viljelykasvien tuotannosta ei ole juuri odotettavissa apua maailman nälkäongelmiin. Päinvastoin, nykyinen kriisi on pikemminkin seurausta tällaisen politiikan epäonnistumisesta”

Bushin hallinto on tukenut hanketta muun muassa ujuttamalla 770 miljoonan dollarin arvoiseen ruoka-apusopimukseen tekstin, jonka mukaan osa rahoista voidaan käyttää geenimuunneltujen organismien tuottamiseen.

Kyseenalainen malli

Tosiasiassa geenimuunneltujen viljelykasvien tuotannosta ei ole juuri odotettavissa apua maailman nälkäongelmiin. Päinvastoin, nykyinen kriisi on pikemminkin seurausta tällaisen politiikan epäonnistumisesta.

Esimerkiksi sadat tuhannet intialaiset maanviljelijät luopuivat kestävästä maataloudesta ostaakseen välittäjiltä velaksi geenimuunneltua puuvillaa sekä kemiallisia lannoitteita ja torjunta-aineita. Ensimmäisen vuoden aikana lupaus paranevista tuloista joissakin tapauksissa täyttyi, mutta huonon sään seuraavana vuonna aiheuttama kato ajoi viljelijöitä kasvavan velan kierteeseen. Tilanne on yhä kriittinen, ja jo nyt arvioilta 150 000 intialaista maanviljelijää on tehnyt syntyneiden vaikeuksien vuoksi itsemurhan.

Maailman arvovaltaisimman maataloustutkimusfoorumin *The International Assessment of Agricultural Science and Technology for Development* arviointiraportti maataloustietämyksestä, -tieteestä ja -tekniikasta toteaa, että nälkä loppuu vain etääntymällä kemikaaliriippuvaisesta maataloudesta. Tavoitteeksi on otettava luonnonmukaisempi, monimuotoisempi, paikallisempi ja epäkaupallisempi maatalous.

Tällaisen kehityksen merkittävimpiä puolestapuhujia Roomassa olivat Via Campesina ja muut viljelijäjärjestöt, jotka osallistuivat vaihtoehtoista maatalouspolitiikkaa hahmotelleeseen *Forum Terra PRE-TA* -kokoukseen. Sen päätöslausumassa hylättiin ”yritysten teollinen ja energiaintensiivinen tuotanto- ja kulutusmalli, joka on jatkuvien kriisien syy”.

Sue Branford on Seeding-julkaisun toimittaja ja vastaa maatalouden monimuotoisuutta ajavan Grain-kansalaisjärjestön julkaisuista. Hän raportoi säännöllisesti latinalaisen Amerikan tilanteesta BBC:lle ja Guardianille. Branford on kirjoittanut yhdessä Jan Rochan kanssa teoksen *Cutting the Wire* (Latin America Bureau, 2002), joka kertoo Brasilian maattomien työläisten liikkeestä ja Hugh O’Shaughnessyn kanssa kirjan *The Costs of Fumigation* (Latin America Bureau, 2005), joka kertoo kemiallisesta sodankäynnistä Kolumbiassa. **?**

Teksti on alun perin julkaistu www.opendemocracy.net-verkko-sivustolla Creative Commons -lisenssillä.

Terveisiä Arkadianmäeltä

Esittelyssä uudelleen henkiin herätetyn eduskunnan Attacin jäseniä. Vuorossa kansanedustajat, puheenjohtaja Outi Alanko Kahiluoto (vihr.) ja varapuheenjohtaja Pentti Tiusanen (vas).

MARIA MANNER, KUVAT MIKAEL KANERVA

Outi Alanko-Kahiluoto, Helsinki

Miksi liityit Attaciin?

Jaoin attaclaisten kanssa ajatuksen siitä, että kansainvälisten sääntelymekanismien, esimerkiksi yhteisen veropolitiikan, kehittäminen on hyvä keino pyrkiä kohti oikeudenmukaisempaa maailmaa. Olen myös arvostanut Attacin halua aktiivisesti nostaa keskusteluun kriittisiä näkökulmiakulmia ja aiheita, jotka pintajulkisuus ja päivänpolitiikka kaikessa hektisyydessään mielellään unohtaa.

Mitä eduskunnan Attac tekee?

Eduskunnan Attacin tavoitteet ovat samat kuin Suomen Attacin: edistää oikeudenmukaisempaa globalisatiota ja rahoitusmarkkinoiden demokraattista valvontaa. Se voi järjestää erilaisia tilaisuuksia, ja siinä toimivat kansanedustajat voivat tehdä erilaisia valtiopäivätoimia, esimerkiksi lakialoitteita Attacin aiheisiin liittyen.

Tulevalle syyskaudelle eduskunnan Attacissa on tässä vaiheessa suunniteltu kaksi tapahtumaa: syyskuussa järjestetään aamukahvittelaisuus globaalista finanssikriisistä. Marraskuussa on vuorossa seminaari, jonka aiheena on yritysten yhteiskuntavastuu.

Mitkä ovat juuri nyt tärkeimpiä asioita, joihin Attacin pitäisi pyrkiä vaikuttamaan?

Aivan akuutisti tulee mieleen Euroopan unionin tulevaisuus. Tarve kriittiselle mutta rakentavalle laajalle julkiselle keskustelulle on polttava. Ongelmaksi tarjotaan usein sitä, ettei EU kiinnosta kansalaisia, mutta kiinnostaako se tarpeeksi edes poliitikkoja? Kuinka moni suomalainen poliitikko painoi nappia Lissabonin sopimuksen puolesta ilman kattavaa käsitystä sopimuksen sisällöstä? Veroparatiisit ja suomalaisten kytkökset

niihin on toinen asia, jossa Attacin tulee vastaisuudessakin olla aktiivinen. EU:n tiedonvaihotosäädöksiä tulee laajentaa, ja Suomen tulee olla tässä aktiivinen. Myös suomalaisten veroparatiisisijoituksia pitää edelleen selvittää.

Suosittelen jotain kesälukemista?

Kesäisin luen mielelläni novelleja. Esimerkiksi **Raija Siekkisen** ja **Tsehovin** novellit ovat suosikkejani. Faktapuolelta suosittelen ympäristötoimittaja **Pasi Toiviaisen** kirjaa Ilmastomuutos. *Nyt* (Otava 2007). Lopuksi suosittelen **Eeva-Liisa Mannerin** runoja, joiden ansiosta minusta aikoinaan tuli kirjallisuuskriikki ja lopulta kirjallisuuden opiskelija ja -tutkija. Mannerin runot ovat kielellisesti kauniita ja ajatukSELLISESTI kirkkaita.

Pentti Tiusanen, Kotka

Miksi liityit Attaciin?

Attaciin liityin jo vuosia sitten, minun teki vaikutuksen ylikansallisten yritysten ylivalan kyseenalaistava, ennakkoluuloton toimintatapa, erityisesti sen vahvasti globaali luonne.

Mitä eduskunnan Attac tekee?

Pyrkii tuomaan lainsäädäntöön näkökulman, joka kyseenalaistaa neoliberalismin, bruttokansantuotteen kasvulle ja suuryritysten ylivaltaan perustuvan valtarakenteen.

Tärkeimpiä asioita, joihin Attacin pitäisi juuri nyt pyrkiä vaikuttamaan?

Leikata osakkeenomistajien valtaa ja palauttaa sitä parlamenteille. Kytkeä maapallon tasolla sosiaalisesti kestävä kehitys ekologisesti kestävään kehitykseen erityisesti tukemaan luonnon monimuotoisuutta.

Suosittelen jotain kesälukemista?

Leif Salmen: *Alas Akropoliilta.* **?**

Huomioita villistä idästä

Tuskin minnekään on kapitalismi laajentunut niin lyhyessä ajassa kuin entisiin itäblokin maihin. Vanhoissa teollisuusmaissa oli jo puolisen vuosisataa eletty fordistista kompromissia pääoman ja työntekijöiden intressien välillä, mutta koko käsite sekä sen taustalla oleva vasemmistolainen demokraattinen ideologia loistaa poissaolollaan entisissä sosialistisissa maissa. **RUURIK HOLM**

Ikävä kyllä, sosialistiset maat saapuivat läntisen kapitalismin piirin vasta kun bileet olivat jo ohi. Uusliberalismi jylläsi 90-luvun alussa jo täydellä teholla läntisten maiden sosialidemokraattisia linnakkeita tuusan nuuskaksi, joten länsivasemistosta ei löytynyt energiaa levittämään ilosanomaansa itäisille maille. Idän toverit jäivät siis melko lailla oman onnensa nojaan.

Tämä tilanne jatkuu edelleen. Ukrainassa pidetyn Euroopan sosiaalifoorumin valmisteleavan kokouksen (EPA, European Preparatory Assembly) yhteydessä kävi selväksi, että IVY-maiden vasemmisto ei hae innoitustaan läntisen sosialidemokratian tai vuoden 68 uusvasemmiston aatteista – vaan jostain lähempää, nimittäin valtiososialismin perinnöstä. Kokouksen järjestänyt OM-järjestö (Organisatsija Marxistov) kannattaa proletariaatin luokkataistelua, tuotantovälineiden kollektivisointia ja suunnitelmataloutta. Kuulostaako tutulta?

Olosuhteet radikalisoivat, sano. Vaikka Ukraina on IVY-maista demokraattisimpia, silti pidätykset esimerkiksi mielenosoitusten yhteydessä ovat tavanomaisia. Kapitalistinen tuotantjärjestelmä on IVY-maissa yhdistynyt oligarkiseen ja korrupoituneeseen valtiovaltaan. Kyse ei siis ole ”markkinataloudesta” vaan eräänlaisesta monopolikapitalismin muodosta. Tulonjakomekanismeja on, mutta ne eivät riitä. Talouskasvua on, mutta sen tulokset eivät jakaannu lähellekään oikeudenmukaisesti. Työntekijöiden työtaisteluoikeuksia rajoitetaan voimakkaasti, etenkin Valko-Venäjällä ja Venäjällä.

Itse EPA-kokouksessakin näkyi tämä postsosialistinen tilanne. Paikalliset aktivistit olivat kiinnostuneita puhumaan omista erittäin vakavista ongelmistaan, mutta yhteistä kieltä läntisten aktivistien kanssa ei aivan konkreettisella tasollakaan helposti löytynyt. Pitkän eristyneisyyden seurauksena harva ukrainalainen puhuu vieläköän englantia.

Kulttuurierot näkyvät myös toimintakulttuurissa. Lännessä puhutaan mieluummin siitä mikä on tilanne nyt ilmaistuna teoreettisin termein ja mitä kannattaisi tavoitella, kun idässä kyseessä on konkreettinen toiminta epäkohtien poistamiseksi.

Todellisuudessa poliittinen liike tarvitsee sekä teoriaa että konkretiaa. Yhden asian liikkeistä ei synny yhteiskuntaa pitkällä aikavälillä muuttavia voimia. Toisaalta kaikkien poliittisten liikkeiden toiminta on si-dottava konkreettisiin kamppailuihin tavalla tai toisella. Poliitiikan erottaa yhden asian liikkeiden kansalaisaktivismista juuri tämä ”dualistinen synteesi” – on pystyttävät muotoilemaan asiat yleisin termein ja samalla edistettävä konkreettisia pyrkimyksiä.

Muutosliikkeille suuri itä on valtava haaste. Jos halutaan kohdata ”pehmustamaton” valtiomonopolistinen kapitalismi, voidaan matkustaa 200 km itään ja a vot . Tutkimalla itäistä todellisuutta saamme ehkä tietoa siitä millaisiin yhteiskunnallisiin järjestelyihin myöskin läntiset teollisuusmaat ovat matkalla? %

Kirjoittaja on Vasemmistofoorumin tutkimusjohtaja.

Moskovassa osoitettiin maaliskuussa mieltä puoluelaitoksen rajoittamista vastaan. Kuvassa kiistellyn kansallisbolshhevistisen puolueen lippuja. KUVA MARIA MANNER

BOBOJA JA 1269 KILOMETRIÄ RAJAA

HANNA KUUSELA

Tämäkin kolumni alkaa vanhalla lauseella: ”Aave kummittelee Euroopassa.”¹ Tällä kertaa aave on **Marxin** aave.

Matkattuani junalla muutamassa Euroopan pääkaupungissa muistin taas kirkkaasti, miten erilainen suhde eri Euroopan maiden ihmisillä on tähän vuonna 1883 fyysisesti kuolleen saksalaiseen filosofiaan. Toiset vihaavat, toiset rakastavat kuoliaaksi ja toiset pelkäävät.

Matkani alkaa kotikaupungistani Lontoosta, johon Marx on haudattu ja jossa aaveeseen törmää ennen kaikkea yliopiston käytävillä. Yliopistoni kirjastossa on omat hyllynä marxilaisuudelle, ja professorini työhuoneen seinällä roikkuu aaveen kuva. Tutkimuksellisesti Marx otetaan vakavasti, ja kunnialliset opiskelijat ovat lukeneet vähintäänkin Pääoman ensimmäisen osan, josta on hiljattain ilmestynyt uusi englanninkielinen pokkariversio. Marx on lähes muodikas, mutta samalla aaveen voi sanoa olevan melko harmiton. Kuolleet eivät kummittele, jos niiden kanssa on hyvissä väleissä. Tästä todistaa myös kokemuksemme haudalla. Aave on haudattu Lontoon hienostoalueelle, ja hautausmaalle on sisäänpääsymaksu. Turismia, totta tosiaan. Hauta myös löytyy helposti, kun ystäväni selittää katumaasturilla saapuneelle paikalliselle, että teemme opintotyötä sosialismin katoamisesta Euroopasta ja tarvitsemme enää valokuvan Marxin haudalta. Sanat uppoavat, ja meidät neuvotaan perille. Aaveesta kai ollaan hieman ylpeitä.

Kun matkani jatkuu Pariisiin, aaveen löytää edelleen huippuyliopistojen käytäviltä ja väitöskirjoista. Ranskalainen teoria ei ole koskaan kaihtanut viittauksia Marxiin tai Marxin uudelleenluentoja. Yhä useammin aave kuitenkin löytyy myös boheemeista kaupunginosista ja niiden asukkaiden mielistä. Ranskassa heille on myös oma nimensä: bobo. Bobo on porvarin (bourgeois) ja boheemin (bohemian) risteymä, siis vanha kunnan salonkisosialisti. Niiden määrä – tai ainakin ostovoima – taitaa jopa olla kasvussa. Ainakin boboilu on hyvin muodikasta – hieman niin kuin Lontoossakin.

Muutamassa tunnissa juna on vienyt jo Berliiniin, jossa bobot ovat hieman nuhjuisempia, vähävaraisempia ja nuorempia. Aaveen läsnäolo on hieman hämmäntävää. Sille on edelleen omistettu katuja – sitä ei ole siivottu pois – ja ylipäänsä Berliinissä voi aistia vielä jotain siitä joukkovoimasta sekä yksityisomistuksen ja pääoman kritiikistä, jota Marx kehitti. Tyhjiä taloja valtaavat nuoret

etsivät toki helppoa elämäntapaa, mutta saattavat siinä sivussa – ikään kuin vahingossa – pitää vielä yllä aaveen ajatuksia.

Suomesta kaikki on toisin. Meillä ei ole suurta bobojen luokkaa, ei radikaalia nuorisoa, eikä akateemista tai julkista keskustelua Marxista tai marxilaisuudesta. Marxin teoksia löytyy joskus antikvariaateista, yliopistojen tutkintovaatimuksista ne ovat kadonneet, eivätkä professorit kovastikaan ylpeile Marx-tuntemuksellaan.

Onko aave sitten tarpeeton Suomessa – tarpeettomampi kuin keskeisessä Euroopassa? Onko saksalaisen filosofin ajatukset turhia meille, kun taas muualla ne ovat melkein pä modikkaita? Vai olisiko niin, että aave herättää yhä traumoja, ja siksi se halutaan vaientaa kuoliaaksi? Jos Euroopan läntisellä laidalla Marx nähdään modernin ajan merkittävimpänä yhteiskuntateoreetikkona, jonka kirjoitukset etsivät ratkaisuja teollisen vallankumouksen kauheuksiin, meillä Marx yhdistetään 1269 kilometriä pitkään rajaan Neuvostoliiton kanssa ja 1970-luvun taistolaisiin. Nykysukupolville tämä marximitrauma ei niinkään ole elettyä, nahoissa koettua tai älyllisesti pohdittua – vaan lähinnä mielikuvissa elävää epäluuloa.

Mitä sitten pitäisi toivoa? Pitäisikö Marxista jälleen kiinnostua Suomessa? Moni voi sanoa, ettei Marxilla ole paljoakaan annettavaa maailmassa, jossa finanssikapitalismi hallitsee tai osakkeenomistajat ja sijoitusrahastot ovat kiillanneet työläisen ja tehtaanomistajan väliin. Monista Attac-aiheista Marx ei vielä osannut ajatella mitään. Mutta ei Marx kuollutkaan ole, vaikka entiset taistolaiset syyllisyydentunnossaan näin haluavatkin esittää. 1900-lukua, sen poliittisia muutosvoimia ja sen aikana vakiintunutta kapitalistista talousjärjestelmää tuskin voi – tai kannattaa – yrittää ymmärtää ilman Marxia.

Marx tai Marxinsa lukeneet kirjoittajat puhuvat taloudesta poliittisena järjestelmänä – samaan tapaan kuin Attac. He pohtivat sosiaalisen epätasa-arvon ja talouden välisiä kytköksiä – kuten Attac. Ja lopulta etsivät ajatuksia riiston tuolta puolen, vaikkapa osuuskunnista, julkishyödykkeistä tai massaälystä. Ja niin kauan kun meistä jokainen tekee työtä – oli se sitten kotityötä, konttorityötä tai tehdastyötä – meidän ylämme kummittelee aave. %

¹ Marxin ja Engelsin Kommunistinen manifesti alkaa näillä sanoilla.

Miten ay-liike valvoo etujaan globaalisti?

”Meitä syytetään globalisaation myötäilijöiksi ja saman tien pääoman myötäilijöiksi, koska pääomaan tätä globalisaatiota vie. On hyvä, että on herätty rakentamaan kansainvälisiä säätelykehyksiä, mutta se mitä ILO ja Halonen ovat tehneet, niin niiden merkitys on vielä kaukana tulevaisuudessa. Kannatamme toki kansainvälisten säätelyjärjestelmien luomista, mutta emme näe, että niitä olisi tällä hetkellä olemassa. Olemme pitkälti globalisoituneet kyllä omassa toiminnassa ja ajattelussamme, siitä huolimatta, että edunvalvonta on kansallista ja paikallista” (Metalliliiton edustaja, s. 94).

MARIA SVANSTRÖM

Talouden globalisaatiota on viimeisten vuosikymmenten aikana tutkittu paljon. Työntekijöiden järjestäytyminen on kuitenkin jäänyt tarkastelussa varjoon. **Mika Helanderin** toimittama kirja *Going global! Ay-liikkeen menestysresepti globaalissa ajassa?* (SoPhi 2008) pyrkii osaltaan paikkaamaan tätä aukkoa. Kirjassa käsitellään suomalaisen ay-liikkeen kansainvälisiä yhteyksiä, toimintaa ulkomailla, maahanmuuttopoliittisia strategioita sekä rajat ylittävän ay-yhteisöllisyyden syntyä. Tutkimuksiin pohjautuvien artikkelien lisäksi antologia sisältää kirjoituksia, joissa ay-toimijat saavat äänensä kuuluviin.

Ay-liikkeen juuret ovat kansainväliset – ”Kaikki maailman työläiset, yhtykää”, kehotti **Karl Marx** jo 150 vuotta sitten. Suomalainen ay-liike on kuitenkin ollut nimenomaan merkittävä poliittinen toimija kansallisesti. Suomessa, kuten muissakin Pohjoismaissa, hyvinvointivaltion rakentaminen ja ay-liike kehittyivät toisiinsa kietoutuneina. Ay-liikkeen on toisen maailmansodan jälkeisenä aikana ollut helppoa tukea hyvin-

vointivaltioollisia tasa-arvotavoitteita. 2000-luvun lähestyessä kilpailukykyä painottava politiikka on kuitenkin johtanut siihen, että myös kansallisen ilmapiiri on ay-liikkeen tavoitteiden näkökulmasta yhä haastavampi. Samalla maan ulkopuoliset tapahtumat vaikuttavat enenevässä määrin suomalaiseen työelämään: tuotantoa siirretään halvempien tuotantokustannusten ja markkinoiden perässä maasta pois, ja ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden määrä lisääntyy suomalaisessakin työelämässä.

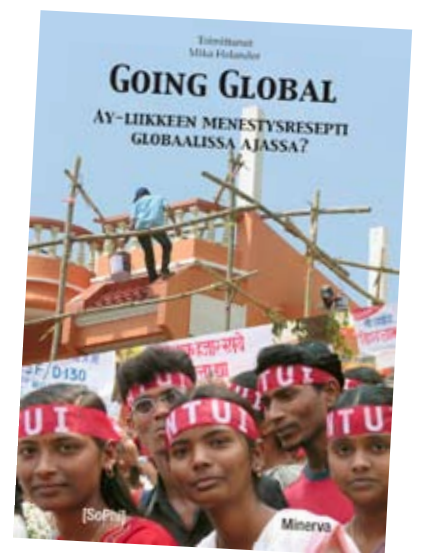
Suomalainen ay-liike on perinteisesti painottanut kansallista edunvalvontaa kansainvälisen toiminnan jääden melko vaatimattomammaksi. Viimeisen vuosikymmenen aikana kansainvälinen toiminta on kuitenkin merkittävästi lisääntynyt niin SAK:n, STTK:n kuin Akavan alaisissa liitoissa. EU-edunvalvonnasta on tullut arkipäivää ja globaalillakin tasolla yhteistyö on yhä enenevässä määrin myös muuta kuin kehitysyhteistyötä.

Helppoa globaalien tason vaikuttaminen ei ay-liikkeelle kuitenkaan ole: kuten Metalliliiton edustajan

kommentista yllä käy ilmi, puuttuvat kansallisvaltiollisesta kontekstista tutut rakenteet joissa vaikuttaa. Myös ristiriitatilanteita tulee paljon: ay-järjestöjen on helppoa puolustaa globaalia solidaarisuutta/oikeudenmukaisuutta/eettisyyttä yleisellä tasolla, mutta kun omien jäsenten taloudelliset edut ovat uhattuina, ei solidaarisuusperiaatteissa pysyminen olekaan yhtä helppoa. ”Euroopan ja USA:n työläiset löysivät nopeasti toisensa omissa järjestöissään että jonkinmoinen Kiinanmuuri on pystytettävä kun WTO:ssa oltiin vapauttamassa tekstiilituotantoa”, kommentoi esimerkiksi Kemianliiton edustaja.

Eniten yhteyksiä ay-järjestöt ylläpitävät sisarjärjestöihin Pohjoismaissa, Virossa ja Belgiassa. Yhteydet muihin kansalaisjärjestöihin eivät tutkimustulosten valossa oleet merkittäviä. Yhteistyömuodoista vuositapaamiset ja rutiininomaiset työtehtävät olivat keskeisiä. Mika Helanderin yhtenä tulkinta on, että yhteistyömuodot ovat vanhan liikkeen ominaislaadun mukaisesti institutionalisoituja ja vakiintuneita.

Hän kysyykin, onko toiminta sillä tavoin aktiivista ja nopealiikkeistä kuin muuttunut toimintaympäristö globaalitaloudessa edellyttäisi. %

Maria Svanström (VTM) on kirjoittanut kirjaan artikkelin ay-järjestöjen suhtautumisesta globaalien oikeudenmukaisuuden kysymyksiin

Attacin julkilausuma:

FINANSSIKRIISI OSOITTAI RAHOITUSMARKKINOIDEN DEMOKRAATTISEN KONTROLLIN TARVETTA
Berliini ja Helsinki 2.6.2008

Viime aikojen finanssikriisi vei rahoitusmarkkinat lähes luhistumisen partaalle. Neljäntoista maan Attacit ovat tänään antaneet siitä yhteisen julkilausuman. Sitä tukee myös yli 60 eurooppalaista taloustieteilijää. Julkilausumassa vaaditaan vaihtoehtoja ja demokraattisempaa rahoitusjärjestelmää korvaamaan epäonnistuneen uusliberalistisen mallin.

Finanssikriisin paineessa myös taloudelliset toimijat ovat vaatineet tukea ja uudistuksia. Attacin mielestä ehdotukset eivät kuitenkaan ole riittäviä. ”Kun pankkiirit vaativat uudistuksia, he yleensä tarkoittavat tilapäistä kriisinhallintaa, min-
kä jälkeen voidaan palata mahdollisimman pian kriisiä edeltäneisiin vakiintuneisiin käytäntöihin” Attac sanoo. Kriisin taustalla ovat kuitenkin uusliberalisten markkinoiden ra-

kenteelliset ongelmat, tehottomuus ja kasvava eriarvoisuus.

”Kriisi on kuitenkin syntynyt nykyisen finanssijärjestelmän epävakaudesta ja tehottomuudesta. Se on myös uhka demokratialle ja hyvinvoinnille. Siksi on välttämätöntä uudistaa koko järjestelmä”, Attac jatkaa.

Nykyinen rahoituskriisi ei johdu sattumanvaraisista ulkoisista tekijöistä. Sen on synnyttänyt kaikkialle ulottuva sijoituskapitalismi, joka dominoi ja vääristää tuotantoa. Attacin mielestä valta on palautettava tuotavalle talouselämälle.

”Me vaadimme myös rahoitusliikenteen verottamista, keinotekolun kitkemistä ja taloutta haittaavan tempoilevan lyhyen jaksottamisen korvaamista pitkäkestoisemmalla ja kestävämmällä toiminnalla. On puu-

tuttava myös valtavaan eriarvoistumiseen ja voiton kasautumiseen vain harvojen käsiin. Köyhyyden on poistuttava rikkauten kasvaessa.

Attacin mielestä nykyinen rahoitusjärjestelmä toimii uskon varassa, liikaa luottaen investointi-innovatioiden ylivoimaisuuteen. ”Uusliberalistit uskoivat, että kaikki uudet rahoituslelut - kuten futuurit ja hedge-rahastot - tasapainottaisivat markkinoita. Mutta ne päinvastoin ovatkin epävakauttaneet järjestelmää. Attac vaatii, ettei uusia rahoitus-instrumentteja lasketa markkinoille ennen kuin ne on hyväksytty ja standardisoitu tähän tehtävään perustettavassa instituutiossa.

Attac myös vaatii, että ympäristöhaittoja vastaavaa ”polluter pays” eli saastuttaja maksaa -periaatetta sovelletaan myös finanssimarkkinoi-

den haittoihin. Rahoituslaitosten on otettava vastuu omista virheistään. Mutta vakavien kriisien kohdalla valtion on myös kyettävä korvaamaan omat tappionsa. Attac ehdottaakin, että sitä varten perustetaan erityinen kriisirahasto. Rahaston varat kerättäisiin pääomatuotoista ja voitoista. Niitä käytettäisiin helpottamaan tuotantolaitosten toimintaa ja sitä kautta työntekijöiden ja kansalaisten elämää. Taloudellisen toiminnan voitoista kerättäisiin myös 1 %:n vero. %

Allekirjoittajat:

Espanjan, Hollannin, Italian, Itävallan, Marokon, Norjan, Puolan, Ranskan, Ruotsin, Saksan, Suomen, Sveitsin, Tanskan ja Unkarin Attacit

Tästä tehdään perinne!

Attacin kesäyliopistoon Vähä-Kiljavalle kokoontui heinäkuun ensimmäisellä viikolla neljäkymmentä talouspolitiikasta ja oikeudenmukaisuudesta kiinnostunutta aktiivia. Globaalien demokratiakysymysten lisäksi Sääksjärven rannalla mietittiin Attacia itseään sekä nautittiin saunasta, järvestä, nuotiotulista ja rantalentopallosta. VIRVE POHJANPALO, KUVAT HP SAVOLAINEN

Neljän päivän aikana käsiteltiin ajankohtaisia aiheita erilaisissa paneelikeskusteluissa ja työpajoissa. Alustuksia kuultiin yhtä lailla kansalaisten osallistumisintoa, kulttuurieroja ja finanssimarkkinoita penkoneilta tutkijoilta, aktivistikonkareilta kuin poliitikoilta.

Jos osallistujien palautteisiin on uskomisen, intensiivinen ohjelma antoi ajatuksia ja imi energiaa -- sopivasti. Vielä kerran järjestäjiltä suuri kiitos osallistujille!

Tässä poimintoja palautelaatikosta:

"Parasta kesäyliopistossa oli informaatio, mukavat ihmiset ja tietysti oivallinen sauna. Mahdollisuus vetäytyä arkipäivän hälinästä luonnon keskelle auttaa keskittymään oleelliseen."

"Antoi virikkeitä pohtia miten itse voi vaikuttaa."

"Lisää tällaista, joka kesä!"

"Hyvä balanssi keskustelujen, luentojen ja toiminnan välillä."

"Porukassa oli sopivasti uusia ja vanhoja Attac-aktiiveja."

"Parasta oli muodollisen ohjelman ja epämuodollisen hengailun muodostama virikkeellinen keskusteluilma-piiri ☺"

"FU6" SBSJ

FHFURGDWUHE3AHOJAS<SQVJBSASH

AJAHJAHJAHJAJZ<NZJFJFHGFDHGD

HWSVSVSHGGAZFC

HSGSGSSUYQYUQ 8ÖAGU"

(Ukri Pohjanpalo, 4 v. oli kesäyliopiston nuorin osallistuja.) %

Nurmijärven kirkonkylällä tempaistiin lauantaina 5.7.2008. Ohikulkijat saivat valita puolensa rahan vallan ja demokratian välillä.

Pienryhmissä pohdittiin esimerkiksi ruokakriisiä ja suunniteltiin perusteilla olevien paikallisryhmien tulevia tempauksia.

Neljä myyttiä Attacin paikallistoiminnasta – KESÄYLIOPISTON INSPIROIMANA

OTTO BRUUN

Demokratialiike Attac jalkautui lauantaina 5. heinäkuuta Nurmijärvelle kysymään: ”Onko demokratia kaupan?” Tempaisijoina olivat tällä kertaa kesäyliopistolaiset, jotka –vaalirahakohun ja yhtiövallan huolestuttamina– vetivät köyttä siitä, onko demokratia todella kaupan. Tempauksessa etsittiin myös muutoksen keinoja: ”Tarvitaanko lisää kansanäänestyksiä?” ja ”Pitäisikö vaalirahoitukselle asettaa katto?” kaikuivat kysymykset megafonista aurinkoisella Nurmijärven kirkonkylän keskustorilla. Attacin tiedotteessa perättiin lisää varoja korruptionvastaiseen toimintaan.

Tempaus syntyi kesäyliopiston osallistujien voimin. Muutamassa intensiivisessä tunnissa suunniteltiin toimintaidea, maalattiin banderolli, rakennettiin rekvisiitta, kirjoitettiin tiedote ja toteutettiin tempaus. Paikallistoiminnassa voisi hyvin pystyä samaan. Tempauksen kokemuksen inspiroimana tarjoan siis neljä myyttiä Attacin paikallistoiminnasta:

”Tavallisia ihmisiä” ei kiinnosta

Nurmijärven torin hiljaisessa iltapäivässä vain pari paikallista uskaltautui mukaan vetämään köyttä, mutta kaikkiaan vastakaiku oli myönteistä. Nurmijärven työttömien kirpputorilta saimme lainaksi tarvikkeita, sillä ”demokratia on tärkeä juttu”, kuten kirpputorin selvästi innostunut pitäjä totesi. On tärkeää tavoittaa ihmisiä tekemällä jotakin yllättävää ja konkreettista. Vaikka kaikki ihmiset eivät keskustelutilaisuuteen tai kesäyliopistoon uskallakaan, esimerkiksi huoli julkisista palveluista on mielipidetiedustelujen mukaan yhteinen. Haasteena on luoda keinoja, joilla tämä kiinnostus kanavoituisi toiminnaksi.

Suurten kaupunkien ulkopuolella on pelkkiä kepulaisia

Ehkä. Syntyperäisenä helsinkiläisenä en osaa sanoa. Pienissäkin kaupungeissa tekeminen on silti mahdollista – etenkin jos voimia yhdistää. Viidentoista hengen muutamassa tunnissa tekemä tempaus Nurmijärvellä tavoitti molemmat paikallismediat ja siten tuhansia ihmisiä. Kiinnostuksen herättäminen voi olla isojen kaupunkien ulkopuolella jopa helpompaa kuin pääkaupunkiseudulla, jossa kaikki kilpailevat verisesti Helsingin Sanomien rajatusta huomiosta. Attac ei voi koskaan olla tavoitteidensa mukainen kansalais-

liike, jos ei se puolusta julkisia palveluita, globaalia oikeudenmukaisuutta ja demokratiaa myös täysin keskustalaisessa kunnassa. Juuri yksipuoluemaailmassa Attac voi olla tärkeä henkireikä.

Keskusjärjestöltä ei saa tarpeeksi tukea paikallistoimintaan

Ehkä niin. Tuki tulee pikemmin pyytämällä kuin spontaanisti, eivätkä järjestöä valtakunnallisesti ohjaavat osaa ajatella kaikkea paikallistoiminnan näkökulmasta. Silti ison Attacmaan, Norjan, esimerkki osoittaa, että juuri paikallistasolta nousevat aloitteet kiinnostavimpiin kampanjoihin. Norjan Attacin puheenjohtaja **Emilie Ekeberg** kertoi kesäyliopistolaisille kampanjoista, jossa julkisen mainostilan kaapanneita yrityksiä ja tämän sallineita kuntia kritisoidaan. Jos siis olet kiinnostunut paikallistoiminnasta omalla paikkakunnallasi, ota yhteys: *mannermaria@gmail.com*. Tiiviit ideariihet kesäyliopistolla osoittivat, että paikallistoiminnassa Attacilla on potentiaalia ja paljon opittavaa.

Globaaleihin asioihin ei voi vaikuttaa paikalliselta tasolta

Kylläpäs voi! Paikallisryhmissä voi hyvin vaikkapa selvittää ja kritisoida kunnallisia palveluita tuottavien yritysten kytköksiä veroparatiiseihin – ja vaatia puhdasta peliä kilpailutuksien kriteeriksi. Aivan samalla tavalla kuin Reilun kaupan tukiyhdistys on vaatinut kuntia siirtymään Reilun kaupan tuotteisiin tarjoiluissaan, voi Attac vaatia veronvälittelijöiden työntämistä sivuun. Jos palvelutuotannosta maksetaan veroparatiisiyhtiöille, se tarkoittaa lovea verkertymään – eli vähemmän kirjasto-, koulutus- ja sosiaalipalveluita. Juuri paikallistasolta nouseva kritiikki on konkreettista ja rakentaa Attacista sellaista liikettä, jollaista siitä toivomme. %

Kirjoittaja oli järjestämässä Attacin ensimmäistä kesäyliopistoa Vähä-Kiljavalla

Ensi askeleeni aktivistina

MARIA SELL

Kun Suomen Attac perustettiin, olin Turun yliopistossa opiskelemassa kirjallisuustiedettä, ja pääni oli täynnä strukturalistista kielitiedettä ja filosofisia teorioita. Kävin aktiivisesti lukupiireissä, ja pohdimme esimerkiksi **Heideggerin** käsitystä ajasta ja **Kantin** kategorioiden ominaisuutta. Luimme myös **Marxia**, ja joku luku-piiriläinen korosti talouden valtaa nykymaailmassa. Juu, ihan totta, nyökäilimme kaikki ja siirryimme taas kotoisampien aiheiden, kuten Marxin subjektikäsityksen analysointiin.

Marx ei saanut minua aktivoitumaan. Aktivoituminen heräili pikku hiljaa työelämään ajauduttuani. Harjoittelupaikoista taistelu, nimelliset palkat ja loputtomat ylityötunnit saivat minut, lukutoukan ja introvertin toteamaan, että yhteiskunnalliset epäkohdat koskettavat minuakin.

Tieto Attacin kesäyliopistosta tuli minulle sähköpostilistan kautta. Olin liittynyt Attacin listalle vuoden 2008 alussa, mutta toimintaan en ollut osallistunut. Kesäyliopisto vaikutti ensi hetkestä lähtien kuin minulle tehdyltä: nyt saisin viimein tietoa Attacin hankalahkoista mutta tärkeistä teemoista.

Lähdin hakemaan kesäyliopistosta toimintatapoja päämäärättömän epäoikeudenmukaisuustuntemukseksi kanavoimiseen, ja nyt, kirjoittaessani tätä Vähä-Kiljavan leirikeskuksessa loppusiivouksen keskellä huomaa, että lukuisten kanavointimahdollisuuksien lisäksi sain myös lisää intoa ja virikkeitä. Puhumatta-kaan siitä, että sain olla ruhtinaalliset viisi päivää täyshoidossa Sääksjärven rannalla erinomaisen hyvässä seurassa.

Vaikka oma haluni tehdä vallitsevalle tilanteelle jotain sai pontimensa käytännön kurimuksesta eikä teorian soveltamisesta käytäntöön, en haluaisi erotella näitä kahta turhan jyrkästi toisistaan. Yksi tärkeä pointti, joka tuli kesäyliopiston keskusteluissa esille, oli tarve uusien ajattelutapojen hahmottamiseen. Tätä toistimme mantran lailla yliopistoaikoinanikin. Tosin puhuimme tuolloin yleensä ponnekkaasti itse tarpeesta, eivätkä käytännön sovellutukset tuntuneet meidän tehtävältämme.

Onko ajateltava, että uusliberalismi jyllää, vai pitäisikö etsiä uusia tapoja ajatella nykymaailmaa? Käytämämme talouden käsitteet vahvistavat nykyistä ajattelutapaa, ja talouden ylivalta tuntuu luonnonlailta, joka täytyy vain hyväksyä. Entä jos talouden mahti onkin selätettävissä käsittein? %

Nestléä syytetään Attacin vakoilemisesta

Yritysjätti Nestléä syytetään Sveitsin Attacin vakoilemisesta. Sen väitetään valtuuttaneen yksityisen turvallisuusyrityksen Securitaksen seuraamaan Attacin jäseniä, jotka kirjoittivat kirjaa Nestléstä.

MARIA MANNER

Ranskankielisen Sveitsin televisioon kesäkuussa esittämän ohjelman mukaan Securitaksen agentti ujutautui Sveitsin Attacin työryhmään, joka tutki monikansallisia yrityksiä. Agentti pääsi käsiksi työryhmän sähköposteihin ja tutkimuksiin, joista hän välitti tietoa Nestlélle. Hän osallistui myös työryhmän kokouksiin, joita pidettiin muun muassa sen jäsenten kodeissa. Vakoilun väitetään tapahtuneen vuosina 2003–2004.

Sveitsin Attacin vuonna 2004 julkaistu kirja ”Attac vastaan Nestlén imperiumi” käsittelee Nestlén suhtautumista geenimuunneltuihin organismeihin ja veden yksityistämiseen. Se sisältää myös tietoa ammattiyhdistystoiminnan rajoituksista Nestén tehtailla esimerkiksi Kolumbiassa.

Kirjaan esipuheen laatinut kirjailija ja Ranskan Attacin kunnia-puheenjohtaja **Susan George** on pyöristynyt tapahtuneesta.

- Jos Nestlé voi rankaisematta soluttautua kansalaisjärjestöihin ja vahtia heidän täysin laillista ja rauhanomaista toimintaansa, silloin yhteiskuntatieteiden tutkijoilla ei ole enää oikeutta tehdä töitä eikä journalisteilla oikeutta tehdä tutkimuksia kuten Temps Présentin työryhmä on rohkeasti tehnyt, hän sanoo Sveitsin Attacin tiedotteessa.

- En tiedä, miten sveitsiläisiä lakeja sovelletaan tällaisessa tapauksessa, mutta tiedän että Sveitsi on demokraattinen maa ja tällä kertaa Nestlé menee liian pitkälle. %

Euroopan Attacien ensimmäinen yhteinen kesäyliopisto Saksassa 1.–6.8.2008

Lue lisää ja tule mukaan!
<http://www.european-summer-university.eu>

Muutosvoimat liikkeellä Malmössä –tule mukaan! Euroopan sosiaalifoorumi (ESF)

Ruotsin Malmöön kokoontuu 17.-21.9. arviolta 20 000 kansalaisjärjestötoimijaa. Euroopan sosiaalifoorumi on luultavasti suurin koskaan järjestetty liikkeiden ja järjestöjen tapaaminen Pohjoismaissa.

Sosiaalifoorumi on tila, jossa luodaan vaihtoehtoja talouden ehdoilla etenevälle globalisaatiolle. Eri alueiden, maiden ja maanosien toimijat voivat kohdata ja luoda yhteistyötä seminaareissa ja muissa tilaisuuksissa. Sisällön tekevät foorumiin osallistuvat järjestöt, yksilöt ja verkostot.

Nyt suomalaisillakin toimijoilla, jotka ovat kiinnostuneita vaikkapa siirtolaisuudesta, työntekijöiden oikeuksista, pohjoismaisen hyvinvointivaltion tulevaisuudesta, sodasta ja rauhasta tai ilmastonmuutoksen haasteista, on ennennäkemätön tilaisuus tavata Malmössä samojen kysymysten kanssa kamppailevia ihmisiä. Näin suurta tapahtumaa tuskin järjestetään näin lähellä Suomea pitkään aikaan.

ESF on osa maailmanlaajuisia sosiaalifoorumien verkostoa. Vuonna 2001 järjestettiin ensimmäinen maailman sosiaalifoorumi (World Social Forum, WSF) Brasilian Porto Alegreissa. Suomen sosiaalifoorumi on järjestetty vuodesta 2002 lähtien.

TOISENLAINEN MAAILMA ON MAHDOLLINEN!

Lue lisää matkoista ja majoituksesta
www.sosiaalifoorumi.fi
www.esf2008.org

Hiekanjyvät on Attacin jäsenlehti.

Toimituskunta Aila Pervonsuo VT. PÄÄTOIMITTAJA
 Maria Manner
 Virve Pohjanpalo
 Heikki Rönkkö ULKOASU

hiekanjyvät@gmail.com

Painopaikka I-Print, Seinäjoki 2008

Kirjoita hiekanjyviin!

Hiekanjyvissä julkaistaan vastaisuudessa myös lukijoiden kirjoituksia. Kerro mielipiteesi tai vaikka Attacin toimintaan liittyviä kokemuksia omalta paikkakunnaltasi! Toimitus varaa oikeuden lyhentää tekstejä.

Kirjoitukset voi lähettää osoitteeseen hiekanjyvät@gmail.com. Seuraava numero ilmestyy syksyllä.

Tilaa Attacin paitoja ja kasseja

Ei vois vähempää kiinnostaa -asennetta vastustavaa paitaa löytyy kokoa M, L ja XL (tavallinen t-paitamalli, musta, hinta 20 euroa) ja kokoa S, M, L, ja XL (ns. ladylift-malli, musta, hinta 25 euroa). Paidan alareunassa lukee: attacia kiinnostaa
 Vaaleissa kangaskasseissa (hinta 5 euroa) on joko teksti *maailmaa voi muuttaa* tai *lisää veroja* tai *attac.fi*
 Hintoihin lisätään postituskulut.
 Voit myös tilata postituskulujen (1,50 euroa) hinnalla Ville-Pekka Sorsan toimittamaa kirjaa "Kehityksen kestävä rahoitus".

Kaikki tilaukset voi tehdä osoitteessa attactalous@kaapeli.fi

Haluan liittyä Attacin jäseneksi. Maksan jäsenmaksua 30 euroa/vuosi (opiskelijat, työttömät ja muut vähävaraiset 10 euroa/vuosi) minulle myöhemmin lähetettävällä tilisiirtolomakkeella. Ympyröi valitsemasi summa.

ETUNIMI _____

SUKUNIMI _____

KATUOSOITE _____

POSTINUMERO _____
 JA -TOIMIPAikka _____

PUHELIN _____

SÄHKÖPOSTI _____

HALUAN MAKSULOMAKKEEN (RASTI RUUTUUN)

☐ SÄHKÖPOSTITSE

☐ POSTITSE

Attac
maksaa
postimaksun

Attac ry.
Vastauslähetys

Sopimus 5011662
00003 HELSINKI